

Notat - Angående forslag til ny metodikk for vurdering av reindrift i konsekvensutredninger (KU), pr. 17. april 2026

Til: politisk ledelse i ulike departementer, samt andre aktuelle mottakere

Utarbeidet av: Vest-Finnmark Rådet v/daglig leder Bente O. Husby, i samarbeid med planfaglig kompetanse i våre medlemskommuner Hammerfest v/plansjef Øyvind Sundquist og Alta v/arealplanlegger Reidar A. Olsen.

Notatet er utarbeidet med utgangspunkt i informasjon og dokumenter som er offentliggjort på Landbruks- og matdepartementets (LMD) nettside; <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-metodikk-for-reindrift-i-konsekvensutredninger/id3144495/>, samt dialog i møter med embetsverket i Landbruksdirektoratet (Ldir) og informasjon mottatt fra andre eksterne kilder.

Våre anmodninger til departementenes politiske ledelse:

- Vi anmoder Regjeringen om å ta en **tverrdepartemental vurdering av hvilke konsekvenser den foreslåtte metodikken kan få for de politiske målsettingene som er vedtatt av Regjering og Storting** for den videre utviklingen i nord generelt, og i Finnmark og Nord-Troms spesielt.
- Vi anmoder Regjeringen v/LMD om å sikre den nødvendige bredden i oppnevning og deltakelse i arbeidsgruppen og referansegruppen for arbeidet, samt at det gis rom for å kunne innhente kunnskap og erfaringer fra ulike berørte parter som kommunene, fylkeskommunene, Finnmarkseiendommen og andre store grunnforvaltere mv., for å **sikre den nødvendige balanse og legitimitet i arbeidet. LMD bør utvide både mandatet (herunder krav til involvering i både metodikkutarbeidelse og i høringsprosessen), tidsrammen og den økonomiske rammen for det oppdraget som er gitt Ldir.**

1) Bakgrunn:

Landbruksdirektoratet har fått i oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet å utarbeide et forslag til ny metodikk for vurdering av reindrift i konsekvensutredninger. Ldir har engasjert NIBIO i dette arbeidet, og de har utarbeidet en rapport m/tilhørende forslag til ny metodikk. Denne rapporten skal ligge til grunn for det videre arbeidet i Ldir og LMD. Forslaget er planlagt sendt ut på høring i løpet av 1. halvår 2026, og er slik vi oppfatter det langt på vei ferdigskrevet.

2) Regionrådenes og kommunenes ståsted:

Vest-Finnmark Rådet, Øst-Finnmarkrådet og Nord-Tromsrådet er de politiske samarbeidsorganene for 20 av 40 kommuner i fylkene Finnmark og Troms. Våre tre regionråd har behandlet saken i AU/administrativ ledelse. Rådene anerkjenner behovet for å få på plass en ny veileder for konsekvensutredninger tilknyttet reindrift. Vi mener imidlertid at en viktig forutsetning må være bred involvering allerede fra start for å få den nødvendige bredden, og for å sikre helt avgjørende legitimitet og eierskap til de endringer som foreslås.

Vest-Finnmark Rådet m/medlemskommunene Alta og Hammerfest har, sammen med KS Sentralt v/direktør Helge Eide i spissen og KS Nord-Norge v/regiondirektør Bente Larssen, sett på den prosessen som hittil har funnet sted. Vi finner det påfallende at man i all hovedsak kun har involvert NVE, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren på Svalbard, Statens vegvesen, Forsvarsbygg og Miljødirektoratet, i tillegg til ulike reindriftsinteresser og konsultasjoner med Sametinget og NRL, mens kommunene (foruten om en saksbehandler i Kautokeino kommune) og fylkeskommunene som planmyndigheter ikke har vært involvert overhodet. Her kunne og burde Ldir invitert KS med i arbeidet allerede fra tidlig fase.

Det faktum at forslaget er laget uten medvirkning fra kommunene bidrar til en sterk slagside i arbeidet, med tanke på at kommunene er den aktøren som berøres sterkest av forslaget. Ser vi på sammensetningen av arbeidsgruppen og referansegruppen, finner vi at medlemmene Riseth og Eilertsen har opptrådt som partsoppnevnte sakkyndige for ulike reinbeitedistrikt i en rekke energisaker. Av 13 personer i referansegruppen er 9 reineiere med direkte partsinteresser.

Heller ikke Finnmarkseiendommen (FeFo), som forvalter 95 prosent av grunnen i Finnmark, har blitt bedt om å bidra med kunnskap og erfaringer i prosessen med utarbeidelse av forslag til ny metodikk. Dette til tross for at formålet med FeFo er å forvalte grunn og naturressurser til det beste for innbyggerne i Finnmark, og spesielt som grunnlag for samisk kultur, reindrift, bruk av utmark, næringsdrift og samfunnsliv.

Vi anmoder Regjeringen om å ta en tverrdepartemental drøfting om hvorvidt LMD bør sette høringen av forslaget for metodikk for vurdering av reindrift i konsekvensutredninger på hold, samt gi Ldir et justert mandat, en utvidet tidsramme og en økonomisk ramme som gir rom for bred kunnskapsinnhenting og involvering i både metodikkutarbeidelse og underveis i høringsprosessen. Dette for å skape rom for en tverrsektoriell vurdering i departementene av hvilke konsekvenser den foreslåtte metodikken kan få for de politiske målsettingene som er vedtatt av Regjering og Storting for den videre utviklingen i nord generelt, og i Finnmark og Nord-Troms spesielt.

3) Offentlig forslag til endringer i metodikk - og drøfting av mulige konsekvenser:

For Ldirs utarbeidelse av ny metodikk er det satt som forutsetning at den ikke skal være unødvendig ressurskrevende. Regionrådene og kommunene er av den formening at NIBIOs forslag til metodikk vil medføre både økt tidsbruk og økte kostnader (til både eksterne konsulenter, konsultasjoner, tolketjenester og andre prosesskostnader). Forslaget bryter dermed totalt med den forutsetningen som Ldir selv har lagt til grunn for dette arbeidet. Med de krav som er foreslått for det fremtidige konsekvensutredningsarbeidet, vil det for kommunene og mindre aktører bli tilnærmet umulig å komme i mål med ulike prosjekter. Slik vi leser forslaget vil antakelig statlige og private aktører med ansvar for utbygging av fornybar energi og nett, mineralvirksomhet, infrastruktur og forsvarsformål også møte store planfaglige utfordringer.

Våre vurderinger av noen av forslagene fra NIBIO til ny metodikk;

- Forslaget innebærer omfattende endringer i prosess og i metode for å fastslå hva som er faktum. Forslaget sier at **det reindriften sier om virkningen av et inngrep (tradisjonkunnskap) skal tillegges like stor vekt som vitenskapen**. Et konkret eksempel: Reindriften sier at tamrein unnviker kraftledninger. Forskningen har vist at så ikke er tilfelle,

og dette legger domstolene i dag til grunn i saker om kraftlinjer. Hva blir konsekvensen dersom forslaget til endring i metodikk vedtas?

- I alle saker hvor det skal utarbeides KU jf. KU-forskriften foreslås det at **samlet belastning for reinbeitedistriktet må utredes. I tillegg må nabodistrikt også utredes hvis tiltaket kan påvirke dem.** Skal man utvikle et boligfelt med 15 boliger må hele distriktet utredes. **Dette vil koste tiltakshaver millionbeløp og vil ta år - ikke måneder - å gjennomføre.** Hammerfest kommune har nylig gjennomført inngrepskartlegging og reindriftsfaglig utredning i et kumulativt perspektiv for reinbeitedistrikt 20. Kontrakt ble inngått den 17. august 2018. Rapporten ble levert i januar 2021 av stiftelsen Protect Sapmi. Forslaget innebærer at en slik rapport må utarbeides i alle saker. Hammerfest kommune betalte NOK 500.000,-, for rapporten. Forslaget til ny metodikk stiller en rekke nye krav til slike rapporter. Kostnaden for rapporten alene vil i dag bli langt høyere. I tillegg kommer betaling til reindriften for medvirkning i arbeidet. Denne kostnaden vil ventelig bli minst like stor som selve rapporten.
- **Dersom reindriften ikke er fornøyd med resultatet av utredningen kan de forlange ny utredning. Også denne må tiltakshaver betale.** Det sier seg selv at ingen vil starte en prosess basert på et slikt regelverk. Etter å ha brukt millioner kan reindriften si nei uten begrunnelse, og prosessen må starte på nytt.
- Forslaget innebærer at alle de tema som tas opp i konsultasjoner med reindriften jf. Sameloven kap. 4 blir dekket i KU utredningen. **Skal kap. 4 i Sameloven oppheves, eller skal kommunen kjøre to prosesser samtidig med samme innhold?**
- Punkt 6.2.6 i forslaget viser at reindriften vil være parten som styrer prosessen og resultatet dersom foreslåtte metodikk vedtas;
«6.2.6 Beskriv kvalitetssikringen av kunnskapsgrunnlaget: For å sikre best mulig kvalitet på kunnskapsgrunnlaget og at dette er tilpasset lokale forhold skal beskrivelser av områdebruk og driftsforhold i utredningsområdet, verdivurdering, vurdering av samlet belastning og påvirkning samt forslag på skadereduserende tiltak være gjennomgått (kvalitetssikret) og godkjent av reindriften. Reindriften må få tilstrekkelig tid til å gjennomføre slik kvalitetssikring, særlig i perioder med arbeidstopper i distriktet er det viktig at det settes av tilstrekkelig med tid. Dersom reindriften ønsker ekstern hjelp til denne kvalitetssikringen anbefales bruk av en ekstern «kvalitetssikrer» med praktisk reindriftskompetanse. Slik ekstern kvalitetssikrer kan også benyttes dersom reindriften uttrykker usikkerhet om utreders reindriftsfaglige kompetanse om det aktuelle området og/eller manglende tillit til utreder og/eller at språkforskjeller kan føre til manglende forståelse av distriktets beskrivelser av kunnskapsgrunnlaget.»
- Punkt 6.3.2 i forslaget fører til at en prosess som har gått over år ikke trenger å være ferdig selv om den er ferdig;
«6.3.2 Krav til oppfølging etter utredningen: Det bør vurderes om det skal stilles krav om tilleggsutredning dersom prosesser strekker ut i tid jfr. § 28 i KU-forskriften: «Hvis det går lang tid fra gjennomført høring av konsekvensutredningen til tidspunkt for endelig vedtak, skal ansvarlig myndighet forvise seg om at oppdatert kunnskap legges til grunn for sluttbehandling av saken. Dersom foreliggende konsekvensutredning

inneholder betydelige mangler/feil i beskrivelser og vurdering av samlet belastning, verdivurdering, vurdering av påvirkning, virkning av skadereduserende tiltak og/eller samlet konsekvens, eller reindrifta ikke har vært involvert i alle faser av utredningsarbeidet gjennom aktiv medvirkning, bør tilleggsutredning vurderes.»

- Vi vil også bemerke **mulige utforutsette konsekvenser som følge av at ulike statlige myndigheter allerede forskutterer hva ny forskrift vil inneholde iht. forslaget til ny metodikk**, noe vi blant annet har sett i NVEs krav til Statnett ifm. **KU for 420 kV-linjen Skaidi-Varangerbotn**. Et konkret eksempel er Hammerfest kommunes gjeldende kystsonoplan, som inneholder en merknad om innsigelse fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark i forbindelse med den daværende pågående prosessen tilknyttet marint vern av LoppHAVet. Etter at prosessen var avsluttet og vernet vedtatt, var ikke lengre Hammerfest kommune en del av verneområdet. Merknaden står der imidlertid fortsatt, som følge av at den er vedtatt i plan.

Oppsummert:

Dersom forskriften for ny metodikk vedtas med de hovedlinjene som foreslått fra NIBIO vil den effektivt stoppe kommunenes muligheter for utvikling. Det er kun store aktører som f.eks. Statnett og Equinor som har økonomi og ressurser til å kunne komme igjennom en slik prosess, men også her vil det være betydelige utfordringer med tanke på tidsperspektiv og muligheter for å gjennomføre vedtatte politiske satsinger i nord.

I dagens sikkerhetspolitiske situasjon, og med Regjeringens Plan for Norge, Nordområdestrategi og Kraftløftet, samt Stortingets vedtatte LTP for forsvaret, Nasjonal transportplan og foreslåtte «hurtigløp» i ulike saker, stiller vi spørsmål om hvorvidt det er riktig at forslaget til ny metodikk blir sendt ut på høring slik det foreligger. Dette som følge av at forslaget med stor sannsynlighet vil møte massiv motstand hos mange av de aktørene som besitter planmyndighet, samt at forslaget vil kunne skape grunnlag for unødvendig støy og hets rettet mot de ulike partene i en tid der alle gode krefter må finne sammen.

Vest-Finnmark Rådet, Øst-Finnmarkrådet og Nord-Tromsrådet har i møte med embetsverket i Ldir 17. april 2026 anmodet om at man må sikre den nødvendige balanse og legitimitet i det forslaget til ny metodikk for KU reindrift som skal sendes ut på høring. Dette må, slik vi ser det, innebære at prosessen re-startes. LMD (og Ldir) må sikre den nødvendige bredden i oppnevning og deltakelse i arbeidsgruppen og referansegruppen for arbeidet, samt at det gis rom for å kunne innhente kunnskap og erfaringer fra ulike parter som kommunene, fylkeskommunene, Finnmarkseiendommen og andre store grunnforvaltere mv. Dette må gjøres ved å utvide både mandatet, tidsrammen og den økonomiske rammen for det oppdraget som Ldir har fått av LMD.

Eventuelle spørsmål i sakens anledning kan rettes til Vest-Finnmark Rådet v/daglig leder Bente O. Husby på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no, som er den som koordinerer dette arbeidet på vegne av partene.